

BRUSSELSE HOGE RAAD
VOOR NATUURBEHOUD

_____ B.H.R.N.

Secretariaat : Havenlaan, 86C - 1000 Brussel
B.I.M. Tel : 02/ 776 79 01 - Fax : 02/ 776 78 04

CONSEIL SUPERIEUR BRUXELLOIS
DE LA CONSERVATION DE LA NATURE

_____ C.S.B.N.

Secrétariat : avenue du Port, 86C - 1000 Bruxelles
I.B.G.E. Tél : 02/ 776 79 01 - Fax : 02/ 776 78 04

De heer Alain Maron,
Minister van Leefmilieu
Botanic Building
Sint-Lazaruslaan 10 (11e verdieping)
1210 Brussel

Brussel, 7 april 2023

Ref: CSBN/grt/initiative.tiny.forests.

Betreft: Initiatiefadvies over ruimtes waarop erg dicht bij elkaar bomen zijn aangeplant, deze worden 'tiny forests' of 'minibossen' genoemd.

Geachte minister,

De Hoge Raad voor Natuurbehoud heeft zich op 28 maart 2023 in plenaire vergadering over het bovenvermelde onderwerp gebogen. Dit resulteerde in de volgende overwegingen.

Ter herinnering de projectontwikkelaars van dat soort aanplantingen halen inspiratie uit het werk van dr. Miyawaki, een Japanse botanist. Deze wou natuurlijke Japanse bossen reconstrueren volgens een strikt proces waarbij hij de natuurlijke omstandigheden in de betreffende zone als basis worden gebruikt.

De planten die volgens die methode worden gebruikt, zijn afkomstig van zaden van lokale soorten die verzameld zijn in de nabije omgeving en gezaaid zijn volgens de natuurlijke edafische eigenschappen.

In de huidige projecten in België en Europa beperkt het besef van 'inheemse planten' zich gewoonlijk tot de benaming van de soort en wordt er geen rekening gehouden met de geografische afkomst van de planten. Dat is echter een niet te verwaarlozen aspect van de Miyawaki-methode.

De methode pleit voor een dichte aanplanting, over het algemeen 3 planten/m². Momenteel is de beschikbaarheid van planten in ons land laag. Bovendien zijn ze meestal afkomstig van buitenlandse kwekerijen. Behalve het feit dat ze 'uitheems' zijn (wat tevens misschien de oorzaak is), zijn ze ook erg duur en zijn de verliezen groot.

Een van de weinige onderzoeken die in Europa is gevoerd naar de efficiëntie van de Miyawaki-methode toont een boomsterftcijfer aan van 61 tot 84% twaalf jaar na het aanplanten¹.

Over dat aspect van het mechanisme wordt vaak niets gezegd, des te meer omdat de beoogde oppervlaktes beperkt zijn en de budgetten bijgevolg klein zijn. Een andere reden kan zijn dat de budgetten afkomstig zijn van commerciële of industriële ondernemingen die van de gelegenheid gebruikmaken om hun merk een zogenaamde groenere uitstraling te geven!

De Hoge raad stelt zich vragen bij de zogenaamde voordelen voor de biodiversiteit van minibossen die opgericht werden volgens de Miyawaki-methode. Zo zorgen ze voor 20 keer meer biodiversiteit volgens bepaalde projectontwikkelaars! Zonder vergelijkingen te voorzien van de stand van zaken 'voor' en 'na' de aanplanting.

Zo'n succes is misschien mogelijk als de aanplanting op de plaats van een parking wordt voorzien, maar zeker niet als deze een natuurlijke zone of een braakliggend terrein zou vervangen. Daarbij wordt er geen rekening gehouden met het feit dat een open zone vervangen door een beboste zone contraproductief kan zijn. Een bloemenweide en de bijhorende dieren of simpelweg de dieren die er soms langskomen, zijn ook erg belangrijk.

De Hoge raad herinnert eraan dat de veerkracht van een bos complex is. Deze hangt zowel af van de omvang van het bos als van de ouderdom, de rijkdom en de complexiteit van de levende wezens die er wonen. Daarnaast spelen ook de relaties en interacties tussen de levende fauna en flora onderling en die tussen de levende en niet-levende delen van het bos ook een belangrijke rol. Zowel in de lucht als in het ondergrondse gedeelte hebben de fauna – ook op microscopisch vlak –, de planten en de paddenstoelen onmisbare interacties en symbioses gevormd die doorheen de tijd evenwichtige ecosystemen tot stand hebben gebracht (150 à 200 jaar voor een tot volle wasdom gekomen bos).

De leden van de Raad zijn sterk gekant tegen de benamingen 'microbos', 'stadsbos' en 'tiny forest'. Kan een oppervlakte van enkele are waarop bomen aangeplant worden aanzien worden als een bos? Natuurlijk niet!

Een bosschage of een bosje zijn een goed idee voor de agglomeratie die Brussel is.

Wel moet men daarbij aandacht hebben voor het feit dat als deze volgroeid raken en de planten en bomen dicht op elkaar zijn aangeplant mensen er niet meer zullen kunnen wandelen.

De Raad merkt op dat aanplantingen die zich baseren op de Miyawaki-methode in bepaalde gevallen nuttig kunnen zijn, op voorwaarde dat de basisprincipes die door de initiatiefnemer zijn vastgesteld, worden gerespecteerd.

De Raad neemt een aantal positieve aspecten in aanmerking:

- De kans om het grote publiek te informeren en te sensibiliseren over beboste zones.
- Het sociale aspect van de deelname aan de opstart van de aanplant. Idealiter zou deze verzekerd moeten worden voor de opvolging van de evolutie ervan.
- In bepaalde gevallen kunnen die aanplantingen een positieve bijdrage leveren voor de vegetatie en het landschap in een erg verharde omgeving.

Concreet stelt de Raad aan de Minister voor om een communicatieplan op te starten. De doelstelling daarvan is het grote publiek, de scholen, de administraties en de ondernemingen te sensibiliseren over de te respecteren basisvoorwaarden en de grenzen van deze methode, zonder daarbij de positieve aspecten uit het oog te verliezen.

¹ Castagneyrol B., Porté A., Plomion C. (INRAE), "Les limites de la méthode Miyawaki", The Conversation, 24 februari 2021.

Ook zou de communicatie best een aansporing bevatten om advies in te winnen van andere natuurkenners dan de partners van de projectontwikkelaars en dat al van bij de start van aanplantingen die zich baseren op de Miyawaki-methode.

De Hoge raad dringt erop aan dat dit soort aanplantingen zorgvuldig moet overwogen worden, rekening houdend met enerzijds de winst of het verlies voor de biodiversiteit en anderzijds de lokale context, op basis van wetenschappelijk onderbouwd onderzoek.

De Raad stelt ook voor om geraadpleegd te worden bij stedenbouwkundige en/of milieuvergunningen wanneer een dergelijke aanplant voorzien is.

Ten slotte dringt de Raad erop aan dat dergelijke aanplantingen niet worden uitgevoerd in:

- de natuurreservaten en ook niet in de erkende reservaten
- de bosreservaten
- de Natura 2000-zones,
- de gebieden met een hoge biologische waarde

Hoogachtend,

Christian PAQUET
Voorzitter